

http://www.magyarhirlap.hu/tortenelem/csend_es_rend_a_magyaroktol_tanult_a_vilag.html A MagyarHirlapOnline cikke, Létrehozás ideje: 2011-02-18, Szerző: Sinkovics Ferenc

Csend és rend, a magyaroktól tanult a világ Rákosi belátta, a csendőröket nem lehet átnevelni

A Debrecenben megalakult Ideiglenes Nemzeti Kormány 1945 májusában rendelettel megszüntette a Magyar Királyi Csendőrséget. Ezzel mintha vége is lett volna... A testület még élő tagjai és a csendőrség történetének kutatói azonban azóta is tovább küzdenek a csendőrség becsületéért.

Szakértők mondják, kevés szervezet volt a magyar történelemben, amit olyan radikális módon számoltak fel, majd vádoltak meg a legkülönbözőbb módokon, mint a Magyar Királyi Csendőrség. Az új rendszer, benne a belügyi tárcát vezető kommunistákkal, felismerte, hogy a csendőrség tagjai átnevelhetetlenek, tehát senkit sem szabad átvenni közülük az új honvédségbe, illetve az új rendvédelmi szervekbe.

„Rákosi és környezete pontosan tudta, hogy a csendőrség volt a háború előtti állam leghűségesebb támasza, ezért csak egyetlen sors juthat neki, a megsemmisítés” – mondta Parádi József, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság elnöke. Szavai azon a konferencián hangzottak el, amelyet a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, valamint a Szemere Bertalan Társaság rendezett a csendőrség megalakulásának 130. évfordulóján, február 14-én.

Többféle formát kapott az előbb említett megsemmisítés. Egyrészt az új rendszer igyekezett „levadászni” és megbüntetni minden csendőrt.

„Öt és fél évet töltöttem hadifogságban, amikor pedig hazajöttem végre, kaptam itthon tizenkét évet, csak úgy, semmiért” – magyarázta a kilencvenkét éves Fráter János, egykori csendőr főhadnagy.

A „levadászások” mellett beindult a testület erkölcsi lejáratása is, aminek a centrumába a brutális, korrupt és zsidógyűlölő, deportáló, cigányüldöző csendőr került. Aki ráadásul puccsra készült Horthy Miklós kormányzó ellen, és harctéri kegyetlenkedéseivel még Sztálin figyelmét is felkeltette. Mai napig tart a lejáratás folyamata. Ennek egyik eredménye az, hogy az új csendőrség létrehozásának pusztá gondolata is hisztérikus rohamot vált ki a politikai baloldalon. De sok jobboldali politikusnak sem tetszik, már a név miatt sem. Nem véletlen, hogy a leendő magyar rendőrtiszteknek továbbra is tilos oktatni a csendőrség történetét a főiskolán...

Csak a rend számított

A konferencia nem csak a Magyar Királyi Csendőrség történetéről szólt, noha ebben a tekintetben is sok érdekességet tudhatott meg a laikus érdeklődő. A testület modellje Franciaországból származik, olasz közvetítéssel jutott el magyar földre. 1881-ben alapították, s Veszprémy László alezredes, hadtörténész szerint képzett és hatékony, azaz professzionális rendvédelmi szervezet lett belőle. Olyan, amelynek modelljét, szervezeti felépítését és kiképzési módszereit több európai, de tengerentúli ország is átvette. Ha hozzászámítjuk ehhez, hogy az 1920-as évek végén az angol Scotland Yard a magyar rendőrség működését tanulmányozta nagy érdeklődéssel, akkor valóban szégyen az, ahová a hazai rendvédelem és a közbiztonság jutott napjainkra.

Horthy Miklós kormányzó február 14-ét tette a csendőrség napjává, amelyet 1932-ben tartottak meg először. Ezen a napon mindig a csendőrség adta ezután az udvarlaki őrseget a budai várban...

Ez már egy újra erős és tette kész testület volt. Szakály Sándor hadtörténész elevenítette fel azokat az éveket, mindenekelőtt az első világháború, majd a Károlyi-kormány, valamint a kommün időszakát, amikor politikai és katonai okokból kifolyólag is meggyengült a csendőrség, de a hullámvölgy, majd pedig Trianon után megkezdődött az „újjáépítése”. Hivatalosan az 1922. évi VII. törvénycikk rendelkezett az új csendőrségről, melynek a létszámát 12 ezer főben határozták meg.

Ki lehetett csendőr? Elvileg mindenki, bár a testület elsősorban a paraszti származású fiatalok közül igyekezett válogatni. Mert válogathatott. Több történész szerint azonban az úgynevezett zsidótörvények hatályba lépéséig a magyarországi izraeliták közül is számos csendőrtiszt került ki és szolgált még a második világháború éveiben is a testületben. Mint például az egyik vidéki város vasútállomásának csendőr parancsnoka, ludovikás tanúk visszaemlékezése szerint. Senki sem árulta el őt, a csendőrséget eleve bajtársiasságra, összetartásra nevelték megalakulása óta.

„A szellemiség és a felkészültség volt a csendőrség lényege – magyarázta a konferencián Lóránt Csaba, a téma kutatója. – A válogatott állománytól nemcsak hazafias szellemet, egyenességet, igazságosságot követeltek, de kifogástalan megjelenést és makulátlan magánéletet is.”

Elhangzott az is, sok mindennel foglalkoztak a csendőrök. Parádi József előadásából megtudhattuk, hogy a határ menti őrök még a katonai hírszerzésben is aktívan részt vettek, különösen a román és a szerb határon. Fő feladatuk azonban vidék közbiztonságának őrzése volt. Bár a csendőrség rendelkezett nyomozó alosztályokkal, amelyek komoly bűneseteket göngyölítettek föl, legfőbb tevékenysége a portyázás, vagyis a járőrözés volt. A portyázó csendőr szolgálata 14–16 órán át tartott, és mindennel foglalkoznia kellett eközben, ami az életek és az értékek védelmének körébe tartozhatott. Még azzal is, hogy a cséplőgép mellett ne gyűjtsanak rá a munkások, különben hatalmas tűz keletkezhet.

Akkor a közbiztonság megteremtését, megőrzését egyik legfontosabb feladatának tekintette az állam, s ennek tudatában szolgált a csendőrség.

„A reggeli eligazításon az őrsparancsnok a járőrt vezető csendőr mellére tűzte az úgynevezett járőrvezetői jelvényt – magyarázta Szakály Sándor –, ami azt jelentette, hogy a csendőr innentől kezdve a magyar államot képviseli. Járjon bárhol, találkozzék bárkivel.”

A történész szerint igen szigorú előírások szabályozták a csendőrt. Köteles volt intézkedni, ha arra került sor, s itt a „köteleesen” van a hangsúly. És köteles volt használni a fegyverét is, ha a saját biztonsága vagy mások élete és vagyonbiztonsága forgott kockán. Ha nem használt fegyvert, noha az indokolt lett volna, súlyosan megbüntették.

Tábla a Duna-parton

A csendőr nem ismerte a mai magyar rendőrségnél szokásos mérlegelés fogalmát. Mindenkiel szemben fel kellett lépnie adott esetben, nem számított, hogy vándorcigány vagy arisztokrata az illető. A testület filozófiája szerint a csendőrségnek a közrenddel kapcsolatos helyzetekre kellett reagálnia és választ adnia. Ennyi.

Híres a cigányság csendőrséggel kapcsolatos érzékenysége. Több kutató szerint a vándorló cigányok valóban sok munkát adtak a csendőrségnek, már csak őseiktől örökölt szokásaik miatt is. A konferencián elhangzott egyébként, hogy már egy 1892-es országgyűlési vitában is előjött a vándorló cigányság és a bűnözés kérdésének viszonya egy csendőrséggel kapcsolatos szópárbajban. Bár nem ez jelentette a központi témát, hanem a csendőrtisztek kardbojtjának színe...

A csendőrséggel foglalkozó legtöbb történész és kutató természetesen nem vitatja a csendőrök esetleges kilengéseit, a híres csendőrpofonok legendáját, de szinte valamennyien leszögezik, hogy egy csendőrrel senki sem beszélhetett úgy, ahogyan ma beszélnek a „nyóckerben” egy szerencsétlen rendőrrel. Ezt nemcsak a csendőr, de a törvény sem engedte volna. Hiszen a csendőr az államot képviselte.

„Félni nem félt tőlünk senki - ez csak legenda. Tizenkilenc órs tartozott hozzám Nagykanizsa környékén, inkább megnyugodtak az emberek, ha meglátták a faluban a kakastollas kalapokat – mondta Fráter János volt csendőr főhadnagy. – Persze az került minket, akinek vaj volt a fején.”

Állítólag gyenge lábakon áll az 1944-es csendőrpuccs története is. Több kutató is beszélt korábban a fővárosba rendelt csendőrosztatok tagjaival, tisztjeivel, semmiféle puccsra sem kaptak eligazítást. És ha jön egy parancs? A csendőrök Horthy iránti hűsége sziklaszilárd volt, ezt a politika vagy a politikusok aligha írhatták volna felül. Súlyos és megbélyegző vád a csendőrségnek a magyarországi zsidók deportálásában való „öntevékeny részvétele”. Nem lehet tagadni a csendőrség, illetve az úgynevezett karhatalmi csendőrzászlóaljok szerepét ebben. De az előírások és az utasítások szerint jártak el, ami persze nem jelenti azt, hogy ne lettek volna olyan csendőrök, akik valóban kivetkeztek magukból az események során.

A csendőr áldozatokról viszont senki sem beszél. Például Fery Oszkár altábornagyról, akit a Lenin fiúk hurcoltak el két társával együtt a kommün alatt. Megkínózták, majd a holttestét bedobták a Dunába. A Horthy-korszakban emléktábla őrizte a nevét a mai Kiss János altábornagy utcánál. A táblát a második világháború után levették, s a mai napig sem tette vissza senki.

Nyolcvan százalék

Szakály Sándor történész emlékeztetett arra, hogy a csendőr kerületeknek negyedévente kellett összegző jelentést készíteniük. Ezekből a dokumentumokból kiderül, hogy a legalacsonyabb felderítési mutató 80 százalékos volt, de általában efölött tejesítettek az őrsök.

„Nem évültek el az ügyek – tette hozzá ehhez Parádi Ákos kutató, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeli Tudományos Társaság tagja. – Egy tyúklopást sem zártak le addig, amíg meg nem fogták a tettest. Ha ez húsz évig tartott, akkor addig tartott.”

Telt az idő, a mesterségen keltett legendák, a lejárató, a besározó vádak megtették a hatásukat. „Szomorú, hogy a csendőrséget az ÁVH-val vagy a SS-sel tartja rokonnak a magyar társadalom jelentős része” – mondta az Amerikában élő Kőrössy Zoltán.

Ő és a családja működteti azt a www.csendor.com honlapot – döntő mértékben saját zsebéből –, amely a csendőrség történelével foglalkozik, s eddig számos dokumentumot dolgozott fel. A cél a tévhitek, a negatív legendák eloszlatása. Ehhez tette hozzá azt az általánosan elfogadott kívánalmat Veszprémy alezredes, a hadtörténeli intézet igazgatója, hogy végre a különféle politikai szempontok fölé kellene helyezni a csendőrség történelével kapcsolatos szakmai kutatások ügyét. Igen, talán tanulságosok lehetnének a tapasztalatok. 1922 után kezdetben 12 ezer, a területi visszacsatolások után pedig mintegy 18 ezer csendőr teljesített szolgálatot Magyarországon. Amint azt Suba János alezredes, hadtörténelész akkurátus statisztikájából megtudhattuk, ennek a létszámnak csupán öt százaléka volt tiszt. Mert csak annyi lehetett! A magyar rendőrség létszáma ma 34 ezer fő, a tisztok aránya pedig 30 százalék. És nézzünk szét, mi van ma ebben az országban...